

ПОПЕРЕДНІЙ ВИСНОВОК

щодо звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 30 Закону України від 03.12.2025 № 4695-IX «Про Державний бюджет України на 2026 рік» і постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2025 № 1778 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2026 році у період воєнного стану» у частині обмеження розміру пенсії особам, яким така пенсія призначена (перерахована) відповідно до Закону України від 09.04.1992 № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду (далі – КАС ВС) спільно з департаментом аналітичної та правової роботи розглянув питання щодо звернення судді Кіровоградського окружного адміністративного суду Романа Брегея (лист № 491/0/1-26 від 09.02.2026) стосовно вирішення питання про внесення до Конституційного Суду України (далі – КС України) конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 30 Закону України від 03.12.2025 № 4695-IX «Про Державний бюджет України на 2026 рік» (далі – Закон № 4695-IX) і постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2025 № 1778 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2026 році у період воєнного стану» (далі – Постанова № 1778), та встановив таке.

Обставини, які зумовили ініціювання вищевказаного звернення до Верховного Суду.

Кіровоградський окружний адміністративний суд за результатами розгляду адміністративної справи № 340/8519/25 ухвалив рішення від 27.01.2026, яким задовольнив позовні вимоги, визнав протиправними дії Головного управління Пенсійного фонду України в Кіровоградській області щодо обмеження нарахованої суми пенсії позивача, який отримує пенсію на підставі Закону України від 09.04.1992 № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (далі – Закон № 2262-XII), граничним розміром з 01.11.2025 та зобов'язав виплачувати нараховану суму пенсії без обмеження граничним розміром з 01.11.2025 і доплатити додаткові кошти з урахуванням виплачених коштів.

Розглядаючи зазначену справу Кіровоградський окружний адміністративний суд дійшов висновку, що стаття 30 Закону № 4695-IX і Постанова № 1778 у частині обмеження розміру пенсії особам, яким така пенсія призначена (перерахована) відповідно до Закону № 2262-XII, граничною величиною, є такими, що суперечать сукупності приписів статей 19, 46 і 92 Конституції України.

Оцінка наявності ознак невідповідності статті 30 Закону № 4695-IX і Постанови № 1778 у частині обмеження розміру пенсії особам, яким така пенсія призначена (перерахована) відповідно до Закону № 2262-XII, Конституції України.

Конституція України як Основний Закон закріплює фундаментальні засади життєдіяльності особи, суспільства та держави, які, своєю чергою, ґрунтуються на визначальному положенні про те, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава (стаття 1).

Головним стержнем розділу I «Загальні засади» Конституції України є конституційні основи правового статусу особи.

Відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується (стаття 8 Конституції України).

Держава забезпечує соціальну спрямованість економіки (частина четверта статті 13 Конституції України).

Зазначені норми вказують на соціальну орієнтованість держави, що є важливою конституційною гарантією соціальних прав людини в Україні.

Відповідно до статті 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Питання про зміст соціальних прав та їхній захист, а також порядок урегулювання цих прав неодноразово ставали предметом тлумачення КСУ, який у своїх рішеннях сформулював низку важливих правових позицій, які можуть бути релевантними й у цьому дослідженні.

1. Основними завданнями соціальної держави є створення умов для реалізації соціальних, культурних та економічних прав людини, сприяння самостійності і відповідальності кожної особи за свої дії, надання соціальної допомоги тим громадянам, які з незалежних від них обставин не можуть

забезпечити достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї (абзац другий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення КСУ від 25.01.2012 № 3-рп/2012).

2. Держава зобов'язана створити ефективну систему соціального захисту різних категорій осіб, яка сприяла б узгодженню рівня їхнього життя з реалізацією права на достатній життєвий рівень для них та їхніх сімей шляхом надання відповідного соціального забезпечення; заходи соціального захисту мають втілювати ідеї соціальної солідарності та справедливості, бути спрямовані на охорону і захист особи у разі настання можливих соціальних ризиків (абзац четвертий підпункту 2.3 пункту 2 мотивувальної частини Рішення КСУ від 22.05.2018 № 5-р/2018).

Щодо особливостей соціального захисту військовослужбовців, у тому числі пенсіонерів, важливо зазначити таке.

Згідно зі статтею 65 Конституції України захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України.

Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону.

До того ж статтею 17 Основного Закону України передбачено, що оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Збройні Сили України та інші військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності.

Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

На території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань, не передбачених законом.

На території України не допускається розташування іноземних військових баз.

Надаючи тлумачення положень статей 17 та 65 Основного Закону України КСУ (Другий сенат) у рішеннях від 25.04.2019 № 1-р(II)/2019 (абзац одинадцятий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини) та від 18.12.2018 № 12-р/2018 (абзаци другий, третій пункту 3 мотивувальної частини) звертав увагу, що громадяни України, які захищають Вітчизну, незалежність та територіальну цілісність України, виконують конституційно значущі функції, тож держава повинна надавати їм і членам їхніх сімей особливий статус та забезпечувати їх додатковими гарантіями соціального захисту відповідно до частини п'ятої статті 17 Конституції України як під час проходження служби, так і після її закінчення; щодо осіб, на яких покладено обов'язок захищати Україну, її незалежність та

територіальну цілісність, та членів їхніх сімей частиною 5 статті 17 Конституції України встановлено особливий соціальний захист, який не обмежено умовами й рівнем, визначеними у статті 46 Основного Закону України.

У Рішенні від 06.04.2022 № 1-р(II)/20223 КСУ (Другий сенат) зазначив, що з урахуванням встановленого Конституцією України функціонального призначення Збройних Сил України, в умовах триваючої збройної агресії російської федерації проти України законодавче регулювання порядку реалізації права на соціальний захист, гарантованого частиною першою статті 46 Конституції України, має здійснюватися у системному взаємозв'язку з вимогами щодо посиленого соціального захисту військовослужбовців у розумінні частини п'ятої статті 17 Основного Закону України»; «припис частини п'ятої статті 17 Конституції України чітко покладає на державу конституційний обов'язок щодо створення системи посиленої соціальної підтримки військовослужбовців і членів їхніх сімей»; «виконання державою конституційного обов'язку щодо забезпечення посиленого соціального захисту військовослужбовців, військовозобов'язаних або резервістів покликане не тільки забезпечити соціальний захист кожного з них індивідуально, а й сприяти виконанню громадянами України обов'язку щодо захисту Вітчизни – України, її суверенітету, незалежності та територіальної цілісності»; «заходи в сфері оборони держави мають бути своєчасними, послідовними та комплексними, оскільки від їх ефективного запровадження залежить стан обороноздатності України» (абзаци четвертий - сьомий підпункту 5.1 пункту 5 мотивувальної частини).

Розвиваючи висловлену позицію, КСУ у Рішенні від 12.10.2022 № 7-р(II)/2022 вказав на те, що встановлений частиною 5 статті 17 Основного Закону України обов'язок держави забезпечити соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, поширюється як на громадян України, які безпосередньо перебувають на такій службі, так і на тих, яких звільнено з неї.

Крім того, у Рішенні від 20.12.2016 № 7-рп/2016 КСУ зазначив, що в Конституції України виокремлюються певні категорії громадян України, що потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави; до них, зокрема, належать громадяни, які відповідно до статті 17 Конституції України перебувають на службі, у тому числі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, органах, що забезпечують суверенітет і територіальну цілісність, її економічну та інформаційну безпеку (рішення КСУ від 20.03.2002 № 5-рп/2002 та від 17.03.2004 № 7-рп/2004). Організаційно-правові та економічні заходи, спрямовані на забезпечення належного соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей пов'язані не з втратою працездатності, безробіттям або відсутністю достатніх засобів для існування (стаття 46 Конституції України), а особливістю виконуваних ними обов'язків щодо забезпечення однієї з найважливіших функцій держави – захисту суверенітету,

територіальної цілісності України (частина перша статті 17 Основного Закону України). Необхідність додаткових гарантій соціальної захищеності цієї категорії громадян як під час проходження служби, так і після її закінчення зумовлена, зокрема, тим, що служба у Збройних Силах України, інших військових формуваннях та правоохоронних органах держави пов'язана з ризиком для життя і здоров'я, підвищеними вимогами до дисципліни, професійної придатності, фахових, фізичних, вольових та інших якостей (абзац другий пункту 3 мотивувальної частини Рішення КСУ від 20.03.2002 № 5-рп/2002, абзац четвертий пункту 3 мотивувальної частини рішення від 17.03.2004 № 7-рп/2004). Заходи, спрямовані на забезпечення державою соціального захисту вказаної категорії осіб, у зв'язку, зокрема, з економічною доцільністю, соціально-економічними обставинами не можуть бути скасовані чи звужені.

Таким чином, на державу покладається конституційний обов'язок посиленого соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, осіб, що збройно захищають суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність України під час агресії російської федерації проти України, розпочатої у лютому 2014 року, а також осіб, які вже виконали свій обов'язок перед державою щодо захисту її суверенітету і територіальної цілісності.

Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян регулюється спеціальними законами з урахуванням особливостей умов праці, характеру, складності і значущості виконуваної роботи, ступеня відповідальності, певних обмежень конституційних прав і свобод тощо. Відносини у сфері пенсійного забезпечення осіб, які перебували на військовій службі, та деяких інших осіб врегульовані Законом № 2262-XII.

Відповідно до преамбули Закону № 2262-XII цей Закон визначає умови, норми і порядок пенсійного забезпечення громадян України із числа осіб, які перебували на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Службі судової охорони, державній пожежній охороні, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції, Бюро економічної безпеки України чи Державній кримінально-виконавчій службі України, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію за цим Законом.

Закон має на меті реалізацію особами, які мають право на пенсію за цим Законом, свого конституційного права на державне пенсійне забезпечення у випадках, передбачених Конституцією України та цим Законом, і спрямований на встановлення єдності умов та норм пенсійного забезпечення зазначеної категорії громадян України.

Держава гарантує гідне пенсійне забезпечення осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, шляхом встановлення їм пенсій не нижче прожиткового мінімуму, визначеного законом, перерахунок призначених пенсій у зв'язку із

збільшенням рівня грошового забезпечення, надання передбачених законодавством державних соціальних гарантій, вжиття на державному рівні заходів, спрямованих на їх соціальний захист.

Згідно з частинами першою та третьою статті 11 Закону № 2262-XII законодавство про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону, Закону № 1058-IV та інших нормативно-правових актів України, прийнятих відповідно до цих законів.

Зміна умов і норм пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону та Закону № 1058-IV.

Обчислення пенсії особам, які мають право на пенсію за Законом № 2262-XII визначено розділом V (статті 43 – 47) Закону № 2262-XII, а виплата пенсій та порядок перерахунку пенсій – розділами VII (статті 52- 62) та VIII (статті 63-66) Закону № 2262-XII відповідно.

Разом з тим, статтею 30 Закону № 4695-IX встановлено, що у 2026 році у період дії воєнного стану пенсії, призначені (перераховані) відповідно до Митного кодексу України, законів України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про статус народного депутата України», «Про Національний банк України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про дипломатичну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про судову експертизу», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», Постанови Верховної Ради України від 13 жовтня 1995 року № 379/95-ВР «Про затвердження Положення про помічника-консультанта народного депутата України» (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством), розмір яких (пенсійної виплати) перевищує десять прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність, виплачуються із застосуванням до суми перевищення коефіцієнтів у розмірах і порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Отже, указаною нормою урегульовано: 1) види пенсій, що призначаються відповідно до норм спеціальних законів та на які поширюється відповідна норма Закону № 4695-IX; 2) максимальний розмір таких пенсій з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, що становить більше десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність, як умова застосування статті

30 Закону № 4695-IX; 3) покладення на Кабінет Міністрів України обов'язку визначити розміри та порядок розрахунку коефіцієнтів, які застосовуються для виплати пенсій, що відповідають визначеним у пунктах 1 та 2 умовах.

Визначаючи наявність підстав вважати положення статті 30 Закону № 4695-IX такими, що не відповідають Конституції України, видається за необхідне врахувати, що зміна правового регулювання відносин у сфері пенсійного забезпечення осіб, які перебували на військовій службі, та деяких інших осіб можлива лише у випадку внесення відповідних змін, зокрема, до Закону № 2262-XII, а інші нормативно-правові акти застосовуються лише у випадку їх прийняття відповідно до цих законів.

На обґрунтування такого висновку слід звернути увагу на позицію КСУ, викладену в пункті 4 мотивувальної частини Рішення від 28.08.2020 № 10-р/2020, в якому зазначено, що предмет закону про Державний бюджет України чітко визначений у Конституції України, а тому цей закон не може скасовувати чи змінювати обсяг прав і обов'язків, пільг, компенсацій і гарантій, передбачених іншими законами України (абзац восьмий пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 09.07.2007 № 6-рп/2007).

Крім того, у Рішенні від 27.02.2020 № 3-р/2020 КСУ, виходячи з того, що предмет регулювання Бюджетного кодексу України, так само, як і предмет регулювання законів України про Державний бюджет України на кожний рік, є спеціальним, що обумовлено положеннями пункту 1 частини другої статті 92 Основного Закону України, дійшов висновку, що Кодексом не можна вносити зміни до інших законів України, зупиняти їх дію або скасовувати їх, а також встановлювати інше (додаткове) законодавче регулювання відносин, відмінне від того, що є предметом спеціального регулювання іншими законами України (абзац восьмий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини).

Таким чином, КСУ вкотре наголосив на тому, що скасування чи зміна законом про Державний бюджет України обсягу прав і гарантій та законодавчого регулювання, передбачених у спеціальних законах, суперечить статті 6, частині другій статті 19, статті 130 Конституції України.

На цій підставі та враховуючи неодноразово викладену КСУ юридичну позицію стосовно того, що законом про Держбюджет не можна вносити зміни до інших законів, зупиняти їх дію чи скасовувати їх, оскільки з об'єктивних причин це створює протиріччя у законодавстві, і як наслідок скасування та обмеження прав і свобод людини і громадянина, слід констатувати, що Закон № 4695-IX не повинен містити інакшого чи додаткового правового регулювання правовідносин, що охоплюються предметом регулювання інших законів України, особливо тієї сфери суспільних відносин, для яких діють спеціальні (виняткові) норми. Конституція України не надає закону про Державний бюджет України вищої юридичної сили стосовно інших законів.

З огляду на таке та оскільки статтею 30 Закону № 4695-IX встановлено обмеження пенсій максимальним розміром (десять прожиткових мінімумів) із

застосуванням понижуючих коефіцієнтів, порядок яких визначає Кабінет Міністрів України, застосування цієї норми до осіб, яким пенсію призначено відповідно до Закону № 2262-XII призводить до обмеження конституційного права на належний соціальний захист, передбачений спеціальним законом, та порушує гарантії статті 17 Конституції України, а також поширення дії Закону про Державний бюджет на пенсії, призначені за Законом № 2262-XII, є грубим порушенням статей 8, 19 та 92 Конституції України, оскільки Закон про Державний бюджет не може скасовувати чи змінювати обсяг прав, пільг і гарантій, передбачених іншими спеціальними законами.

Стосовно питання конституційності делегування повноважень Кабінету Міністрів України щодо визначення розміру та порядку застосування коефіцієнтів перевищення раніше призначених чи перерахованих пенсій, то відповідь на це питання обумовлюється наступним.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Виключно законами України визначаються, зокрема, права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення (пункти 1, 6 частини першої статті 92 Основного Закону).

Статус Кабінету Міністрів України визначений у статті 113 Основного Закону України як вищого органу у системі органів виконавчої влади, що відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених цією Конституцією.

Відповідно до статей 116, 117 Конституції України Кабінет Міністрів України, зокрема, забезпечує виконання законів України, вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, забезпечує проведення фінансової політики та політики у сфері соціального захисту, розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади, видає в межах своєї компетенції постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання.

Зазначені повноваження Уряду деталізовані у частині першій статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII (далі – Закон № 794-VII) та полягають у забезпеченні проведення державної соціальної політики шляхом вжиття заходів щодо підвищення реальних доходів населення та забезпечення соціального захисту громадян; забезпеченні підготовки проектів законів щодо державних соціальних стандартів і соціальних гарантій;

забезпеченні розробки та виконання державних програм соціальної допомоги, зокрема, особам з інвалідністю, пенсіонерам та інших непрацездатним і малозабезпеченим верствам населення.

Крім того, КСУ неодноразово надавав тлумачення статтям 116 та 117 Конституції України, зокрема в Рішенні від 02.03.1999 № 2-рп/99 КСУ звернув увагу на те, що здійснення в цілому політики соціального захисту не належить до виключних повноважень Верховної Ради України; політика соціального захисту є складовою частиною внутрішньої соціальної політики держави, забезпечення її проведення, відповідно до пункту 3 статті 116 Конституції України, здійснюється Кабінетом Міністрів України. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади наділений конституційними повноваженнями спрямовувати і координувати діяльність міністерств, інших органів виконавчої влади.

У пункті 2.1 мотивувальної частини Рішення від 26.12.2011 № 20-рп/2011 КСУ зазначив, що передбачені законами соціально-економічні права не є абсолютними. Механізм реалізації цих прав може бути змінений державою, зокрема через неможливість їх фінансового забезпечення шляхом пропорційного перерозподілу коштів з метою збереження балансу інтересів усього суспільства. Крім того, такі заходи можуть бути обумовлені необхідністю запобігання чи усунення реальних загроз економічній безпеці України, що згідно з частиною першою статті 17 Конституції України є найважливішою функцією держави.

Надаючи тлумачення наведених вище статей Основного Закону України, у Рішенні від 25.01.2012 № 3-рп КСУ вказав, що надання Верховною Радою України права Кабінету Міністрів України встановлювати у випадках, передбачених законом, порядок та розміри соціальних виплат та допомоги, які фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, пов'язується з його функціями, визначеними в пунктах 2, 3 статті 116 Конституції України. Отже, Кабінет Міністрів України регулює порядок та розміри соціальних виплат та допомоги, які фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, відповідно до Конституції та законів України (останній абзац пункту 3 мотивувальної частини Рішення).

Поряд з цим, КСУ у Рішенні від 13.05.2015 № 4-рп/2015, розглядаючи конституційне звернення громадянина щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 63 Закону № 2262-XII, наголосив на тому, що виключно Верховна Рада України шляхом прийняття законів визначає види грошового забезпечення для обчислення та перерахунку пенсій військовослужбовців та осіб, які мають право на пенсію за Законом, а Кабінет Міністрів України вживає заходів щодо забезпечення права осіб на пенсійне забезпечення, керуючись Конституцією та законами України».

Отже, Кабінет Міністрів України є центральним органом виконавчої влади, уповноваженим, зокрема забезпечувати проведення політики у сфері соціального захисту населення, забезпечувати виконання затвердженого

Верховною Радою України Державного бюджету України. Для цього Уряд приймає обов'язкові до виконання акти нормативного-правового характеру у формі постанов. Постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в порядку уповноваження, не можуть містити ті правові норми, які без дозволу законодавця створюють нові правовідносини та обмежують основні права.

Таким чином, делегування повноважень Кабінету Міністрів України дозволяється лише в тій мірі і настільки, наскільки це узгоджується з положеннями Конституції та законів України, та переслідує мету втілення на практиці встановлених законодавцем матеріальних норм.

На підставі аналізу наведених положень Конституції України, Закону № 794-VII та висновків КСУ, можна дійти висновку, що хоча Постанова № 1778 прийнята на виконання статті 30 Закону № 4695-IX, однак, її зміст суперечить нормам Конституції України.

З огляду на вищенаведене, поширення дії Закону № 4695-IX та Постанови № 1778 на пенсії, що призначені відповідно до Закону № 2262-XII, є порушенням норм Конституції України, зокрема статей 19, 46 та 92.

Принагідно необхідно зазначити, що положення статті 30 Закону № 4695-IX повністю відтворюють зміст статті 46 Закону України від 19.11.2024 № 4059-IX «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (далі – Закон № 4059-IX), а Постанови № 1778 – положення постанови Кабінету Міністрів України від 03.01.2025 № 1 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2025 році у період воєнного стану» (далі – Постанова № 1).

При цьому у січні 2026 року Верховний Суд вже звертався з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 46 Закону № 4059-IX і Постанови № 1 у частині обмеження розміру пенсії особам, яким така пенсія призначена (перерахована) відповідно до Закону № 2262-XII.

Ураховуючи викладене, слід констатувати наявність підстав для звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо визнання такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною) статті 30 Закону України від 03.12.2025 № 4695-IX «Про Державний бюджет України на 2026 рік» та постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2025 № 1778 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2026 році у період воєнного стану» у частині обмеження розміру пенсії особам, яким така пенсія призначена (перерахована) відповідно до Закону № 2262-XII.

Суддя Верховного Суду
у Касаційному адміністративному суді

Альберт СЕРЕВ